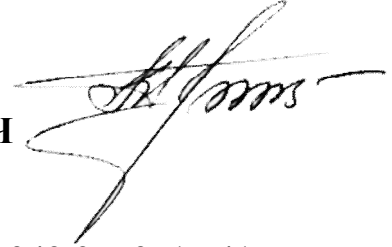

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ГАРБУЗІЮК КОСТЯНТИН ГЕННАДІЙОВИЧ

УДК 342.95+351.741

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА СЛУЖБУ
В НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Дніпро – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України.

Науковий керівник –

доктор юридичних наук, доцент

Юнін Олександр Сергійович,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,

декан факультету заочного навчання працівників поліції ННІ ПОЗН.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор

Безпалова Ольга Ігорівна,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

завідувач кафедри адміністративної діяльності ОВС;

кандидат юридичних наук, доцент

Дрозд Олексій Юрійович,

Національна академія внутрішніх справ,

доцент кафедри адміністративної діяльності.

Захист відбудеться 30 листопада 2016 р. о 09-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 08.727.02 Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ за адресою: 49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ за адресою: м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26.

Автореферат розісланий 25 жовтня 2016 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

В. С. Березняк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Частиною 2 ст. 38 Конституції України закріплено право доступу громадян до державної служби, а частиною 2 ст. 19 – обов'язок органів державної влади діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Зазначене стосувалося суспільних відносин з відбору до міліції, а наразі – і відбору до Національної поліції України (поліції).

Щоправда, на практиці ані вищенаведені положення, ані відповідні історико-правові передумови, а також численні наукові розвідки, позитивні закордонні практики та світові стандарти не зменшують тенденції зростання злочинності та екстремальності умов роботи поліцейських, до того ж кризові події на Майдані 2014 року із загрозою громадянської війни гостро детермінували оновлення системи відбору у поліцію. Тому схвалена наприкінці 2014 р. Концепція першочергових заходів реформування системи МВС визнала одним із шляхів подолання кризи створення рейтингової системи тестування та відбору кандидатів на службу. І дійсно, згідно з даними Харківського інституту соціологічних досліджень, думку про зміну системи відбору висловили більше 61 % опитаних.

Отже, досліджувана сфера громадського життя ще вчора зазнала соціального потрясіння, наслідки якого сьогодні долаються реформами, але вже завтра розрив між нормами права та реальною поведінкою учасників відносин загрожує небажаним результатом. Наприклад, наразі не в усіх областях України працюють поліцейські комісії з відбору кандидатів до поліції, не вирішено питання конкурсного відбору до оперативних та оперативно-технічних служб кримінальної поліції тощо.

З огляду на те що відбір до поліції відноситься до галузі державного управління, а оновлення персоналу визнано одним зі способів протидії корупції, то провідну роль в якійсій його трансформації у зразок, еквівалентний запиту суспільства, певно можна відвести адміністративно-правовому забезпеченню. Якщо у такій вірогідності поєднувати в один правовий феномен поняття «відбір до поліції» та «адміністративно-правове забезпечення», то виникне адміністративно-правове забезпечення відбору кандидатів на службу до поліції. Втім, за очікуваною суспільством оперативністю змін ротація особового складу шляхом відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, випереджає відбір курсантів (слухачів) вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських.

Отже, особливого значення набуває питання вирішення проблем, пов'язаних з інститутом адміністративно-правового забезпечення відбору кандидатів на службу в поліцію, які вперше приймаються до неї.

Окремі аспекти адміністративно-правового забезпечення, у т.ч. відбору осіб, які вперше приймаються до поліції, були предметом наукових

досліджень таких вчених, як В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, В. І. Барко, Д. М. Бахрах, О. І. Безпалова, А. І. Берлач, Ю. П. Битяк, С. О. Бондар, Х. З. Босак, В. М. Вац, В. Д. Гончаренко, А. В. Губанов, О. Ю. Дрозд, М. П. Запорожець, В. О. Заросило, А. М. Ключко, М. О. Живко, Л. С. Кацалап, О. Ф. Кобзар, Т. О. Коломоєць, О. Г. Комісаров, В. К. Колпаков, Т. Г. Корж-Ікаєва, Н. М. Крестовська, В. І. Курило, О. В. Логінов, М. В. Лошицький, Н. П. Матюхіна, С. В. Петков, В. М. Плішкін, В. В. Посметний, О. С. Проневич, Ю. І. Римаренко, О. Ф. Скакун, О. І. Собакарь, О. В. Тимошук, В. П. Тимошук, Н. А. Шайкенов, О. С. Юнін та ін.

Проте комплексного дослідження зазначеного інституту не здійснено. Потреба у вивченні наведеного питання зумовлена не тільки у тому числі й відсутністю узгодженої державної політики щодо відбору на службу в правоохоронні органи взагалі та до поліції зокрема, необхідністю врахування відповідного міжнародного та закордонного досвіду, але й доцільністю впровадження інформаційних технологій.

Таким чином, необхідність удосконалення правових та організаційних засад відбору до поліції, недостатня розробленість теоретичних положень, наявність колізій і прогалин у національному законодавстві, що регулює зазначену сферу відносин, обумовлюють актуальність дослідження змісту та особливостей адміністративно-правового забезпечення відбору кандидатів на службу в поліцію.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пп. 1.1, 1.2, 1.6 Додатку 1, пп. 8.1, 8.3, 8.10 Додатку 8 Пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015-2019 років, затверджених наказом МВС України від 16.03.2015 № 275, а також в межах загальноуніверситетської теми наукових досліджень Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ на 2012-2017 рр. «Актуальні проблеми забезпечення безпеки та правопорядку в Україні» (номер державної реєстрації 0112U003548), затвердженої 28.05.2012.

Мета і задачі дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України, узагальнення практики його реалізації, міжнародного досвіду правоохоронної діяльності визначити зміст та особливості адміністративно-правового забезпечення відбору кандидатів, які вперше приймаються на службу в поліцію, з виробленням пропозицій щодо його удосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі основні *задачі*:

- з'ясувати історико-правові передумови виникнення та розвитку інституту відбору до поліції;
- розглянути нормативно-правове забезпечення відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію;
- розкрити та навести характеристику поняття відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію;

- визначити поняття адміністративно-правового забезпечення відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, його елементи;
- охарактеризувати адміністративно-правове гарантування, обслуговування, охорону та захист відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію;
- здійснити порівняльно-правовий аналіз національного інституту відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію;
- сформулювати основні напрями вдосконалення та подальшого узгодження зі світовими стандартами норм вітчизняного законодавства щодо відбору до поліції;
- узагальнити закордонний досвід відбору в поліцію, на підставі чого визначити шляхи його вдосконалення.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які формуються у сфері відбору кандидатів на службу в Національну поліцію.

Предмет дослідження становить адміністративно-правове забезпечення відбору кандидатів на службу в Національну поліцію.

Методи дослідження. Методи дослідження обрані з урахуванням поставлених у роботі мети та задач дослідження, його об'єкта та предмета. Методологічною основою дисертації є сукупність загальних і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання. Методологічну основу дисертації складають діалектична теорія пізнання, загальнонаукові методи *опису, порівняння, класифікації, аналізу* (розділи 1-3), а також спеціальні наукові методи дослідження. Методи *діалектичної теорії пізнання та системно-структурний* використані для встановлення і розкриття змісту поняття «адміністративно-правове забезпечення відбору кандидатів, які вперше приймаються на службу в поліцію» (підрозділи 1.3, розділ 2); *історико-правовий і моделювання* – для висвітлення передумов виникнення та розвитку інституту відбору до поліції, формулювання пропозицій змін до законодавства, а також аналізу поглядів учених на проблеми, що стосуються предмета дослідження (розділ 1, підрозділи 2.1, 3.2), *прогнозування* – передбачення можливих наслідків невирішення проблем відбору (підрозділ 2.3); *формально-логічний* – для уточнення понятійного апарату (підрозділи 1.3, 2.2, 3.1), визначення понять «відбір», «забезпечення» (підрозділи 1.2, 2.1); *логіко-юридичний* – для аналізу норм чинного законодавства з метою обґрунтування пропозицій щодо їх зміни і доповнення (розділ 2, підрозділ 3.1); *порівняльно-правовий* – для порівняльного дослідження правової регламентації інституту відбору до поліції за законодавством України та зарубіжних країн, а також з'ясування відповідності його міжнародним стандартам та проведення теоретичного аналізу (розділ 3); *соціологічний* – з метою отримання інформації шляхом здійснення опитування та оцінок відгуків про відбір до поліції (підрозділ 1.2), *статистичний* – для здійснення узагальнення результатів опитувань та вивчення адміністративних спорів (підрозділи 1.2, 2.3).

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять

наукові праці фахівців у галузі української мови, логіки, філософії, загальної теорії держави і права, історії держави та права України, теорії управління, адміністративного права, інших галузевих правових наук, у т.ч. зарубіжних дослідників. Нормативною основою дослідження є Конституція України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, а також їх проекти, що визначають засади відбору до поліції. У ході дисертаційного дослідження використано міжнародні документи, а також законодавство низки зарубіжних країн, досвід яких щодо відбору до поліції може бути використаний в Україні.

Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять: дані МВС України, поліції та інших державних органів; аналіз політико-правової публіцистики, довідкових видань, статистичних матеріалів, судової практики, фактологічних матеріалів щодо діяльності поліції в Україні та за кордоном; результати експертного опитування працівників міліції та контент-аналізу 127 публікацій, пов'язаних з тематикою дисертаційного дослідження. Використано також особистий досвід роботи в міліції та поліції.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що дисертація є одним із перших у вітчизняній науці адміністративного права комплексних досліджень адміністративно-правового забезпечення відбору на службу в поліцію. У результаті дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем, основними з яких є такі:

у перше:

– обґрунтовано положення, що сучасному відбору до поліції передувало формування суспільних відносин, де домінували одноособовий чи колективний відбір, підставою яких насамперед була матримоніальна, родоплемінна та релігійна спорідненість, договірна, спадкова чи класова основа, на зміну якій поступово прийшов науковий підхід з конкурсним відбором;

– визначено поняття нормативно-правового забезпечення відбору осіб, які вперше приймаються до поліції, як процес створення і підтримки уповноваженим суб'єктом в необхідних межах конструктивних організаційно-функціональних характеристик системи відбору до поліції за допомогою регулюючого впливу нормативно-правових засобів;

– обґрунтовано положення, що з огляду на людиноцентристську спрямованість держави та права в Україні адміністративно-правове забезпечення відбору до поліції властиве не тільки органам державної влади, які виконують правоохоронну функцію, а і недержавним інституціям та громадянам як окремим суб'єктам цих правовідносин;

– сформульовано авторське визначення адміністративно-правового забезпечення відбору кандидатів, які вперше приймаються на службу в поліцію, під яким пропонується розглядати один з видів правовідносин, які підпадають під дію адміністративно-правових норм, виникають, змінюються або припиняються з приводу гарантій та реалізації благ, у т.ч. суб'єктивних прав та обов'язків, у сфері відбору на службу в поліцію уперше, охорони та їх

захисту, одним з учасників яких (або усі) є носій державно-владних повноважень, та громадяни України за бажанням останніх. Виокремлено структурні елементи цих правовідносин (об'єкт, суб'єкт та зміст) та їх риси (гарантування, обслуговування, охорона та захист);

удосконалено:

– положення про відбір осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, як одну з функціональних складових процесу, що передує добору в поліцію та полягає у виділенні протягом нетривалого часу компетентною інституцією із загальної кількості найбільш підходящих кандидатів, які приймаються на службу уперше, за рахунок зменшення їх загальної кількості на підставі науково обґрунтованих методів та порівняння нею отриманих результатів з критеріями, які встановлені законодавством та/або нормативними актами;

– класифікацію поліцейських послуг у частині їх поділу на зовнішньо- та внутрішньоорганізаційні групи функцій, до останньої з яких віднесено відбір персоналу;

– розуміння основних порушень з боку громадян як суб'єктів адміністративно-правового забезпечення відбору до поліції (порушення заборон або невиконання інших умов конкурсу);

– узагальнення підходів використання світових стандартів відбору до поліції, які класифіковано залежно від їх предмета та умовно зведено до загальних стандартів з прав людини та спеціальних (професійних);

дістало подальшого розвитку:

– положення щодо історико-правових передумов виникнення та розвитку інституту відбору кандидатів на службу в поліцію, характерних для етапів формування української державності;

– розуміння різниці юридичного змісту дефініцій «відбір» та «добір» до поліції, а також тлумачення терміна «забезпечення»;

– положення поліцейської діяльності, коли споживачами послуг з відбору є майбутній персонал поліції, у частині відбору до поліції, яке полягає в обслуговуванні, пов'язаному із задоволенням потреб як громадянина – у службі в поліції, так і поліції – у його знаннях, здібностях, вміннях та навичках;

– обґрунтування необхідності внесення змін до низки чинних нормативно-правових актів щодо розвитку конкурсної основи відбору; рівного доступу до служби; суворої регламентації відбору та його диференціації; адекватності характеру обов'язків та прав при поліграфологічних дослідженнях; впровадження сучасних інформаційних технологій; прозорого моніторингу реформ системи відбору тощо.

Практичне значення одержаних результатів зумовлено тим, що викладені в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у:

– науково-дослідній роботі – для подальшого дослідження і вдосконалення адміністративно-правового забезпечення відбору до поліції (акт впровадження Дніпропетровського державного університету внутрішніх

справ від 18.10.2016);

– правотворчості – в процесі внесення змін і доповнень до нормативних актів, які регламентують процес відбору до поліції;

– правозастосуванні – з метою покращення практичної діяльності НПУ (акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в роботу ГУНП України в Житомирській області від 17.10.2016);

– навчальному процесі – під час підготовки підручників та навчальних посібників з дисциплін «Адміністративна діяльність ОВС», «Основи управління в ОВС», «Оперативно-розшукова діяльність», «Тактико-спеціальна підготовка» (акт впровадження Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 19.10.2016).

Апробація результатів дисертації. Одержані узагальнення і висновки було оприлюднено на науково-практичних конференціях, зокрема: «Основні положення міжнародного співробітництва в системі підготовки поліцейських кадрів» (Дніпропетровськ, 2016); «Відбір кандидатів на службу в Національну поліцію України з використанням Інтернету» (Кіровоград, 2016); «Національна поліція України як суб'єкт забезпечення публічної безпеки» (Дніпропетровськ, 2016).

Публікації. Основні результати дослідження викладено у шести статтях, чотири з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України та дві – у наукових періодичних виданнях інших держав, трьох тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 268 сторінок, з яких 187 сторінок основного змісту. Список використаних джерел налічує 494 найменування і займає 73 сторінки, додатки викладено на 8-и сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; зазначено її зв'язок з науковими програмами, планами і темами; визначено мету, задачі, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів; наведено дані щодо апробації результатів дисертації та публікацій.

Розділ 1 «Теоретико-правові засади інституту відбору в Національну поліцію України» містить три підрозділи.

У *підрозділі 1.1 «Історико-правові передумови виникнення та розвитку інституту відбору в Національну поліцію України»* досліджено передумови виникнення та розвитку інституту відбору в поліцію у межах етапів формування української державності; розвідкою охоплено ґрунтовний аналіз норм першоджерел та праць вітчизняних і зарубіжних науковців. Автором акцентовано на залежності даного інституту від ідеологічних, економічних, правових та інших

державних пріоритетів, а також на частковому запозиченні його інструментарію з неюридичних наук.

Складається генеза інституту, на думку дисертанта, з п'яти відносно самостійних історичних етапів (перший – зародження держави та права на теренах України (середина I тис. до н.е. – середина I тис. н.е.); другий – княжий, козацький та царський (IX ст. – кін. XVII ст.); третій – імперський, Центральної Ради та гетьманату (поч. XVIII ст. – поч. XX ст.); четвертий – радянська Україна (з 1917 р. до 1991 р.); п'ятий – незалежна Україна (з 1991 р. до 07.11.2015)).

Узагальнено та з'ясовано найвагоміші передумови кожного історичного етапу (наприклад, перший етап – зародження на основі матримоніальної, родоплемінної або релігійної спорідненості перших норм з правового регулювання інституту (звичаєве право, угоди, присяги та т.п.) одноособового чи колегіального відбору до інституцій, які умовно виконували сучасні поліцейські функції; на другому етапі відбір регламентувався також писаним, у т.ч. магдебурзьким, правом; у практику увійшла спадкова основа, у т.ч. на підставі письмового заповіту (заповіт князя Володимира Васильковича), виділено одні з перших бажаних якостей для виконання поліцейських функцій (доброта, гідність, доброчесність, осілість тощо); на третьому – поєднання призначуваних і виборних принципів відбору із появою перших органів по роботі з персоналом та детального упорядкування відбору на поліцейську службу, надання переваг кастовому походженню чи національності, поліцейському досвіду або ж взагалі їх ігнорування; на четвертому – суворий класовий характер відбору на професійній мілітаризованій та нормативній основі; на п'ятому – нормативно-правове регулювання відбору під суттєвим впливом міжнародних норм та європейського руху України).

У підрозділі 1.2 «Сучасний стан відбору осіб, які вперше приймаються на службу в Національну поліцію України, та його нормативно-правове забезпечення» розглянуто сучасний стан відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, а також його нормативно-правове забезпечення.

Дисертантом виділено позитивні (оновлення законодавства з орієнтуванням на менеджмент, законодавче регулювання, використання сучасних технологій з інших галузей наук) та негативні (відсутність посилок на концепцію адміністративної реформи, невідкритість та неузгодженість політики надання статистичної інформації про відбір, вакуум моніторингу впливу оновленого складу поліції на протидію правопорушенням, прорахунки практики відбору) риси сучасного стану відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію.

Виявлено негативні випадки у службах поліції, де пройшов відбір, незручності та непрозорості, а у патрульній поліції та підрозділах протидії наркозлочинності – подекуди ще й необ'єктивності та затягування відповідно. Зокрема, спостерігається: надмірна раптовість викликів кандидатів, неотримання запрошення чи результатів, запізнення надходження інформації, занадто стислі, затягнуті або негнучкі строки відбору, нероз'яснення причин

необрання, недоступність конкурсного відбору до ряду служб на рівні областей, упереджене ставлення тощо.

Запропоновано нормативно-правове забезпечення відбору осіб, які вперше приймаються до поліції, розглядати як процес створення і підтримки уповноваженим суб'єктом у необхідних межах конструктивних організаційно-функціональних характеристик системи відбору осіб, які вперше приймаються до поліції, за допомогою регулюючого впливу нормативно-правових засобів.

Аргументовано, що наразі потрібно розвивати матеріальні та процесуальні норми права з інформаційно-правового забезпечення конкурсу та його етапів, моніторингу системи відбору до поліції, запровадження відкритої статистичної звітності щодо впливу реформ тощо.

У підрозділі 1.3 *«Поняття та характеристика відбору осіб, які вперше приймаються на службу в Національну поліцію України»* визначено поняття відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, а також надано характеристику у розрізі його етапів.

Автором запропоновано під відбором осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, розуміти одну із функціональних складових процесу, що передує добору в поліцію, яка полягає у виділенні протягом нетривалого часу компетентною інституцією із загальної кількості найбільш підходящих кандидатів, які приймаються на службу уперше, за рахунок зменшення їх загальної кількості на підставі науково обґрунтованих методів та порівняння отриманих результатів з критеріями, які встановлені законодавством та/або нормативними актами.

На основі формальної логіки, українського правопису та аналізу чинного законодавства доведено, що поняття «відбір» та «добір» не є синонімічними, а тому необхідно розрізняти обидва ці терміни; рекомендовано відповідні законодавчі зміни з метою усунення неясності правових норм.

Розділ 2 «Адміністративно-правова характеристика відбору в Національну поліцію України» містить три підрозділи.

У підрозділі 2.1 *«Поняття та елементи адміністративно-правового забезпечення відбору осіб, які вперше приймаються на службу в Національну поліцію України»* пропонується авторське бачення поняття адміністративно-правового забезпечення відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, а його зміст розкривається за допомогою елементної структури.

Автором адміністративно-правове забезпечення відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, визначено як вид правовідносин під дією адміністративних норм, що виникають, змінюються або припиняються з приводу гарантій чи благ у сфері відбору до поліції, у т.ч. суб'єктивних прав та обов'язків, охорони та їх захисту, одним з учасників яких (або усі) є носій державно-владних повноважень, та громадянин, що за власним бажанням уперше приймається на службу до поліції.

Доведено, що у громадянському суспільстві серед інших правовідносин їх виділяє властивість не лише правоохоронним органам державної влади, а і недержавним інституціям та громадянам як окремим суб'єктам цих

правовідносин. Ці відносини мають специфічну елементну структуру (об'єкт, суб'єкт та зміст) та методи (субординації, взаємодії). Як змістовні характеристики відносин розглянуто гарантування, обслуговування, охорону чи захист відбору.

Правовідносини у даному феномені класифіковано за критерієм управлінської залежності (вертикальні, горизонтальні) та предметом регулювання підзаконних нормативно-правових актів (конкурс, перевірка фізичної підготовленості, психофізіологічні та медичні обстеження тощо).

У підрозділі 2.2 *«Адміністративно-правове гарантування та обслуговування відбору осіб, які вперше приймаються на службу в Національну поліцію України»* досліджено феномени адміністративно-правового гарантування та обслуговування відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, а також пропонується їх авторське визначення.

Наголошено, що положення, коли споживачами послуг з відбору до поліції є її майбутній персонал, має фундаментальний вплив на гарантування та обслуговування.

Квінтесенцію гарантування зведено до надання громадянину, який бажає уперше бути прийнятим до поліції, уповноваженими суб'єктами відбору реальної можливості використати своє право прийняття на службу, а останнім— функціонально здійснювати цю можливість відповідно до встановленого адміністративно-правовими нормами порядку та гарантій.

На думку дисертанта, суть адміністративно-правового обслуговування відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, полягає у задоволенні як потреби громадянина у прийнятті на службу в поліцію за його бажанням, так і поліції у його знаннях, здібностях, вміннях та навичках.

Пропонується серед державних послуг виділяти поліцейські послуги відбору персоналу, які відносяться до внутрішньоорганізаційної групи функцій поліцейської діяльності.

У підрозділі 2.3 *«Адміністративно-правова охорона та захист відбору осіб, які вперше приймаються на службу в Національну поліцію України»* визначено сутність адміністративно-правової охорони та захисту відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію.

Природа адміністративно-правової охорони відбору осіб, які вперше приймаються на службу в Національну поліцію України, визначається закріпленням у нормативно-правових актах норм права, направлених у сфері відбору до поліції на: попередження правопорушень, у т.ч. проступків; збереження умов поведінки учасників правовідносин; відновлення і усунення перешкод у здійсненні права прийняття на службу в поліцію та виконанні обов'язків з проведення конкурсу уповноваженими державними інституціями.

Сутність адміністративно-правового захисту відбору осіб, які вперше приймаються на службу в Національну поліцію України, зведена до відновлення порушеного права прийняття на службу в поліцію або обов'язку проведення конкурсу уповноваженими державними інституціями, а також

усунення перешкод при його здійсненні засобами адміністративного права.

Автором узагальнено можливі групи порушень як з боку кандидатів (недотримання заборони користування сторонніми предметами, приховування відомостей про себе чи членів своєї сім'ї або невиконання інших умов конкурсу), так і з боку інших суб'єктів (адміністративні правопорушення, що пов'язані з корупцією або ті, що посягають на встановлений порядок управління, чи дисциплінарні проступки).

Прогнозується виникнення спорів у сфері прийняття на державну службу з приводу невключення кандидата у рейтинг, відмови врахувати результати тестування, оскарження рішення неприйняття на посаду з інших причин тощо.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення відбору в Національну поліцію України» містить три підрозділи.

У підрозділі 3.1 *«Вітчизняний інститут відбору осіб, які вперше приймаються на службу до поліції: порівняльно-правовий аналіз підзаконних нормативно-правових актів»* досліджено нормативно-правові акти, які регламентують подібні інститути деяких правоохоронних чи мілітаризованих органів державної влади.

З огляду на нерівні умови відбору та інші прояви неузгодженості політики МВС України у сфері прийняття на службу запропоновано їх подолання шляхом запозичення досвіду в таких напрямках: закріплення та тлумачення основ конкурсу; розмежування відкритого та закритого виду конкурсу; встановлення стислих строків конкурсу та оперативної перевірки документів для участі в конкурсі; узгодження єдиного державного переліку заборон прийняття на службу в поліцію та етапів конкурсу; можливість користування попередніми результатами тестування, зарахування до кадрового резерву; проведення спеціальної перевірки під час конкурсу; порядок технічної фіксації конкурсу та засідань поліцейських комісій; процес оскарження конкурсу до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, вищестоящої інстанції або до суду; електронний документообіг, захист персональних даних при закритому конкурсі шляхом використання кодів чи електронних кабінетів; порядок дій за відсутності автоматизованого тестування; використання загальнодержавних методик відбору та методологічної бази зразків службової документації.

У підрозділі 3.2 *«Міжнародні стандарти відбору в поліцію»* наголошено, що дотепер майже не здійснювався аналіз імплементації таких стандартів в інституті відбору до Національної поліції України, що пояснюється новизною цієї інституції та тим, що в світі ці стандарти перебувають на стадії розробки, переплітаючись із стандартами у царині прав людини та професійними стандартами діяльності поліції окремих держав.

Міжнародні стандарти відбору до поліції класифіковано на загальні з прав людини та професійні.

Аргументовано, що у законодавстві України найменше або неякісно

представлені чи взагалі не містяться міжнародні стандарти прав кандидата, пов'язаних із принципом недискримінації, а також професійні стандарти відповідності цілям поліції особистої кваліфікації та досвіду кандидата, належних процедур відбору та врахування моральних, психологічних та фізичних якостей кандидата, об'єктивних критеріїв відбору, прозорості його процесу, а також ех-offісіо, або пошук державою фактів з минулого кандидата.

Встановлено, що у даному напрямку процесуальна регламентація має проходити згідно із міжнародними стандартами, моделлю поліції та стандартами управління якістю. Перспективними для подальшого дослідження визнано міжнародні документи громадських поліцейських організацій з їх стандартами.

У підрозділі 3.3 «Досвід країн Європейського Союзу з відбору в поліцію (на прикладі Естонської, Латвійської та Литовської республік)» проведено дослідження законодавства Естонської, Латвійської та Литовської республік у частині регламентації інститутів відбору до поліції.

З'ясовано, що загальною рисою законодавства цих республік з відбору до поліції є регламентація вимог як до поліцейського, так і до кандидата, підстав відмови кандидату, а також своєрідних порядків відбору, які обов'язково включають соціальний, медичний та тестово-іспитовий аспект, де в останньому випадку провідну участь беруть як цивільні, так і професійні вищі навчальні заклади, а не громадські інституції, як в Україні.

Запропоновано вдосконалювати оперативність відбору за рахунок інформаційних технологій, встановити суворі методи перевірки кандидата та вимоги до нього, як-то проходження поліграфу (залежно від посади та наявності компрометуючої інформації про кандидата) та відібрання відбитків пальців чи зразків ДНК (в умовах анексії, окупації та антитерористичної операції).

Наголошено, що вимогам до кандидатів мають відповідати адекватні законодавчі механізми забезпечення, особливо коли із підвищенням рівня вимог не зростають гарантії та охорона права прийняття на службу в поліцію.

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання – визначення змісту та особливостей адміністративно-правового забезпечення відбору кандидатів на службу до поліції. У результаті дослідження сформульовано висновки, пропозиції та рекомендації, спрямовані на досягнення поставленої мети. Основні з них наведені нижче.

1. У межах етапів формування української державності виділено історико-правові передумови виникнення та розвитку правового інституту відбору кандидатів на службу в поліцію. Появі професійного відбору на службу в поліцію передувала зміна матримоніальної, родоплемінної, релігійної спорідненості, договірних, спадкових чи класових його основ на

наукові підходи. Відбору притаманні одноособова чи колективна форми.

У різні етапи розвитку зазначеного інституту характерними передумовами ставали:

– виникнення відбору до інституцій, які виконували поліцейські функції, на основі матримоніальної, родоплемінної або релігійної спорідненості, в одноособовій чи колегіальній формі. Поступове розширення основ відбору за рахунок громадянства, договорів чи захоплення влади, у т.ч. поліцейських функцій (зародження держави та права на теренах України, середина I тис. до н.е. – середина I тис. н.е.);

– продовження використання одноособової або колегіальної форми відбору, розвиток, окрім матримоніальної, родової або релігійної спорідненості, спадкової основи, у т.ч. на підставі письмового заповіту. Виокремлення бажаних людських якостей для виконання поліцейських функцій (княжий, козацький та царський періоди, IX ст. – кін. XVII ст.);

– поєднання призначуваних і виборних принципів відбору із появою поліцейської служби. Надання переваг кастовому походженню чи національності або ж скасування класових чи расових перепон. Поширення регламентації порядку відбору в поліцію, висунення вимог з професійної освіти та створення спеціалізованих органів по роботі з персоналом. При загостренні суспільно-політичного стану перевага надавалася професійній компетентності майбутніх поліцейських (періоди імперський, Центральної Ради та гетьманату, поч. XVIII ст. – поч. XX ст.);

– закріплення суворого класового характеру відбору на милітаризованій основі з поступовим його послабленням. Запровадження медичного огляду, розвиток кадрових підрозділів, у т.ч. психологічної служби, які професійно займались відбором. Нормативне регулювання відносин (радянська Україна, з 1917 р. до 1991 р.);

– підвищення рівня регулювання відносин з відбору до нормативно-правового під впливом міжнародних норм та європейського вектору розвитку. Використання поліграфу та дискусії щодо стандартизації відбору (незалежна Україна, з 1991 р. до 07.11.2015).

2. Сучасний стан відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, характеризується як позитивними (оновлення законодавства з орієнтуванням на менеджмент, підвищення рівня регулювання до законодавчого, використання сучасних технологій з інших галузей наук), так і негативними (невідкритість та неузгодженість політики надання статистичної інформації про відбір, вакуум моніторингу впливу оновленого складу поліції на протидію правопорушенням, прорахунки практики відбору) рисами.

У службах поліції, де проходив відбір, виявлено його незручність чи непрозорість, а щодо патрульної поліції та підрозділів протидії наркозлочинності – подекуди необ'єктивність та довготривалість відповідно, що представлено у різних формах. Типовими формами негативних випадків відбору стали: надмірна раптовість викликів кандидатів, неотримання запрошення чи результатів, запізнення надходження інформації, занадто

стисли, затягнуті або негнучкі строки відбору, нероз'яснення причин необрання, недоступність відбору до ряду служб на рівні областей, упереджене ставлення тощо.

Нормативно-правове забезпечення відбору осіб, які вперше приймаються на службу до поліції, розглянуто як процес створення і підтримки уповноваженим суб'єктом в необхідних межах конструктивних організаційно-функціональних характеристик системи відбору осіб, які вперше приймаються на службу до поліції, за допомогою регулюючого впливу нормативно-правових засобів. В його рамках мають розбудовуватись матеріальні та процесуальні норм права з інформаційно-правового забезпечення конкурсу і його етапів, моніторингу реформи системи відбору до поліції, запровадження відкритої статистичної звітності щодо впливу змін тощо.

3. Відбір осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, – це одна із функціональних складових процесу, що передує добору в поліцію, яка полягає у виділенні протягом нетривалого часу компетентною інституцією із загальної кількості найбільш підходящих кандидатів, які приймаються на службу уперше, за рахунок зменшення їх загальної кількості на підставі науково обґрунтованих методів та порівняння нею отриманих результатів з критеріями, які встановлені законодавством та/або нормативними актами.

У зв'язку з неясністю правової норми рекомендується внести відповідні зміни до законодавства та розрізнити обидва ці терміни з огляду на формальну логіку, позицію Конституційного суду України, антонімію префіксальних морфем «від-» та «до-», а також те, що «відбір» та «добір» не синонімами.

4. Адміністративно-правове забезпечення відбору кандидатів, які вперше приймаються на службу в поліцію, – це вид правовідносин під дією адміністративних норм, що виникають, змінюються або припиняються з приводу гарантій чи благ у сфері відбору до поліції, у т.ч. суб'єктивних прав та обов'язків, охорони та їх захисту, одним з учасників яких (або усі) є носій державно-владних повноважень, та громадянин, що за власним бажанням уперше приймається на службу до поліції.

Правовідносини у даному феномені класифіковано за критерієм управлінської залежності (вертикальні, горизонтальні) та предметом регулювання підзаконних нормативно-правових актів (конкурс; перевірка рівня фізичної підготовленості; психофізіологічні обстеження та обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності; інші медичні обстеження тощо).

Серед правовідносин їх виділяє властивість не тільки органам державної влади, які виконують правоохоронну функцію, а і недержавним інституціям та громадянам як окремим суб'єктам цих правовідносин. Ці відносини мають специфічну елементну структуру (об'єкт, суб'єкт та зміст) та методи (субординації чи взаємодії). Як змістовні характеристики відносин розглянуто гарантування, обслуговування, охорону чи захист відбору.

5. Адміністративно-правове гарантування відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, характеризується як феномен, у підґрунтя

якого покладено людиноцентризм, зокрема положення, коли споживачем послуг з відбору до поліції є її майбутній персонал. Обслуговування у такому разі покликане задовольнити як потреби громадянина за бажанням, так і поліції у його знаннях, здібностях, вміннях та навичках. Саме тому серед державних послуг виділено поліцейські послуги за функцією відбору персоналу, які віднесено до внутрішньоорганізаційної групи функцій поліцейської діяльності.

Квінтесенцію адміністративно-правового гарантування відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, зведено до надання громадянину, який бажає уперше бути прийнятим до поліції, уповноваженими суб'єктами відбору реальної можливості використати своє право прийняття на службу, а останнім – функціонально здійснювати цю можливість відповідно до встановленого адміністративно-правовими нормами порядку та гарантій.

Природа адміністративно-правової охорони відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, полягає в закріпленні у нормативно-правових актах норм права, направлених у сфері відбору до поліції на: попередження правопорушень, у т.ч. проступків; збереження умов поведінки учасників правовідносин; відновлення і усунення перешкод у здійсненні права прийняття на службу в поліцію та виконання обов'язків з проведення конкурсу уповноваженими державними інституціями.

Сутність же адміністративно-правового захисту відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, криється у відновленні порушеного права прийняття на службу в поліцію або обов'язку проведення конкурсу уповноваженими державними інституціями, а також усунення перешкод при його здійсненні засобами адміністративного права.

З боку кандидатів можливими є порушення у вигляді недотримання заборони користування сторонніми предметами або невиконання інших умов конкурсу, а з боку інших суб'єктів – адміністративні правопорушення, що пов'язані з корупцією або посягають на встановлений порядок управління, чи дисциплінарні проступки.

Прогнозовано виникнення судових спорів у сфері прийняття на службу в поліцію.

Для удосконалення законодавства доцільними є такі зміни та доповнення у частині гарантування, обслуговування, охорони та захисту відбору:

1) частину 3 ст. 54 Закону України «Про Національну поліцію» викласти у такій редакції: «Особа, яка бажає взяти участь у конкурсі, має право додати до заяви про участь у конкурсі інші документи, у т.ч. анкету через сайт поліції»;

2) розділ 7 Інструкції щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України доповнити п. 7.3 такого змісту: «Довідка про результати дослідження повинна бути складена протягом 2 годин після закінчення дослідження. Її копія надається одразу після складання особі, яка перевіряється»;

3) розділ III Типового порядку проведення конкурсу на службу до поліції

та/або зайняття вакантної посади доповнити абз. 3 п. 2 такого змісту: *«Допускається подання електронної анкети на службу в поліцію шляхом заповнення відповідної форми на офіційному сайті поліції»;*

4) пункт 6 розділу V Типового порядку проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади викласти у такій редакції: *«Тестування здійснюється з використанням комп'ютерної техніки. Під час тестування кандидатам забороняється спілкуватися один з одним, а також користуватися будь-якими засобами зв'язку, пристроями зчитування, обробки, збереження та відтворення інформації, а також мати при собі засоби зв'язку, пристрої зчитування, обробки, збереження та відтворення інформації, друкованих і рукописних матеріалів, що не передбачені тестуванням»;*

5) Типовий порядок проведення конкурсу на службу до поліції та/або зайняття вакантної посади доповнити розділом XI «Оскарження», де передбачити процес та право оскарження кандидатом дій, бездіяльності або рішень, які пов'язані із конкурсом, до вищестоящої інстанції, суду чи до спеціально утворених апеляційних інституцій.

6. Порівняльно-правовий аналіз національного інституту відбору осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію, виявив неузгодження нормативно-правових актів з відбору до поліції з державною політикою у сфері державної служби, а також невиправдану нерівність умов кандидатів з інших правоохоронних органів. У зв'язку з цим вдосконалення рекомендовано проводити шляхом запозичення норм права у таких напрямках регламентації: єдиний перелік заборон прийняття на службу в поліцію та етапів конкурсу, узгоджений з Національним агентством України з питань державної служби; захист персональних даних при закритому конкурсі шляхом використання кодів чи електронних кабінетів (досвід Генеральної прокуратури України та Національного антикорупційного бюро України); закріплення та тлумачення основ конкурсу, особливо принципу недискримінації, розмежування відкритого та закритого виду конкурсу, встановлення стислих строків конкурсу та оперативної перевірки документів для участі в конкурсі, методологічної бази зразків службової документації, технічної фіксації конкурсу та засідань поліцейських комісій, алгоритму дій за відсутності автоматизованого тестування, впровадження спеціального порядку та строків оскарження конкурсу до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, вищестоящої інстанції або до суду (досвід Національного антикорупційного бюро України, Державної міграційної служби та Національного агентства України з питань державної служби); електронний документообіг (досвід Міністерства освіти і науки України); користування попередніми результатами тестування, ознайомлення з його результатами через Інтернет, зарахування до кадрового резерву (практика поліції, досвід Національного агентства України з питань державної служби); спеціальна перевірка під час конкурсу (досвід Генеральної прокуратури України); використання загальнодержавних

узгоджених методик відбору (досвід Управління Державної охорони).

7. Адміністративно-правове забезпечення відбору до поліції завдяки матеріальним нормам права наближене до демократичних міжнародних стандартів, але потребує розбудови його процесуальна регламентація у нерозривному зв'язку із міжнародними стандартами, моделлю поліції та стандартами управління якістю.

Міжнародні стандарти відбору до поліції класифіковано залежно від їх предмета. Їх умовно зведено до загальних з прав людини та професійних. Загальними є такі, що встановлені для усіх людей. До професійних стандартів віднесемо: відповідність цілям поліції особистої кваліфікації та досвіду кандидата; належні процедури відбору й врахування моральних, психологічних і фізичних якостей кандидата; об'єктивні критерії відбору; прозорість процесу відбору; непідкупність, високий рівень чесності, етичних норм і досвіду майбутніх поліцейських; рівень терпимості; повноваження ex-officio; спрямованість на помірковане досягнення представництва в поліції всього суспільства, у т.ч. етнічних меншин.

У чинному законодавстві Україні найменше або неякісно представлені чи взагалі не містяться міжнародні стандарти загальних прав кандидата, пов'язаних із принципом недискримінації під час конкурсу, а також професійні стандарти відповідності цілям поліції особистої кваліфікації та досвіду кандидата, належних процедур відбору та врахування моральних, психологічних та фізичних якостей кандидата, об'єктивних критеріїв відбору, прозорості його процесу, а також ex-officio.

Перспективними для подальшого дослідження є міжнародні документи громадських поліцейських організацій з їх стандартами.

8. Загальною рисою законодавства країн Європейського Союзу з відбору в поліцію (на прикладі Естонської, Латвійської та Литовської республік) є регламентація вимог як до поліцейського, так і до кандидата, підстав відмови кандидату, а також своєрідних порядків відбору, які обов'язково включають соціальний, медичний та тестово-іспитовий аспект, де в останньому випадку провідну участь беруть як цивільні, так і професійні вищі навчальні заклади, а не громадські інституції, як в Україні.

Значно вдосконалено оперативність відбору за рахунок інформаційних технологій, що може слугувати прикладом для наслідування (досвід Естонської Республіки).

В Естонській та Латвійській республіках встановлено суворі та адекватні підстави, вимоги та методи перевірки, де у першому випадку кандидат має бути готовим до відібрання відбитків пальців та зразків ДНК, а у другому – до проходження поліграфу (залежно від посади та наявності компрометуючої інформації про кандидата), що можна запозичити в умовах анексії, окупації та антитерористичної операції.

Прикладом для наслідування, певна річ, може стати законодавчий механізм Латвійської Республіки, в якій із підвищенням вимог до кандидата зростають гарантії та охорона права прийняття на службу в поліцію.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Гарбузюк К. Г. Адміністративно-правове гарантування відбору на службу до Національної поліції України / К. Г. Гарбузюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2015. – Випуск 3-2. – Том 4. – С. 132-136.
2. Гарбузюк К. Г. Адміністративно-правове обслуговування відбору на службу уперше до Національної поліції України / К. Г. Гарбузюк // Прикарпатський юридичний вісник. – 2015. – № 3. – Том 2. – С. 48-52.
3. Гарбузюк К. Г. Поняття адміністративно-правового забезпечення відбору кандидатів, які приймаються уперше на службу в Національну поліцію України / К. Г. Гарбузюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2015. – Випуск 33-2. – Том 1. – С. 66-70.
4. Гарбузюк К. Г. Становлення в Україні процесу відбору кандидатів на службу до Національної поліції / К. Г. Гарбузюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ : збірник наукових праць. – 2016. – № 1 (80). – С. 29-36.
5. Garbuzyuk K. G. International standards for the selection of the police in Ukraine / K. G. Garbuzyuk // Visegrad journal on human rights. – 2015. – № 6. – P. 34-38.
6. Гарбузюк К. Г. Анализ норм законов о полиции Латвийской, Литовской и Эстонской республик, регламентирующих отбор на службу / К. Г. Гарбузюк // Право и закон. – 2016. – № 1. – С. 66-70.
7. Гарбузюк К. Г. Основні положення міжнародного співробітництва в системі підготовки поліцейських кадрів / К. Г. Гарбузюк // Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні : матер. Міжнар. наук.-прак. конф. (Дніпропетровськ, 17 бер. 2016 р.). – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. – С. 488-490.
8. Гарбузюк К. Г. Відбір кандидатів на службу в Національну поліцію України з використанням інтернету / К. Г. Гарбузюк // Наукові пошуки у 3 тисячолітті: соціальний, економічний та гуманітарний виміри : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (22-23 квітня 2016 р.). – Кіровоград : КОД, 2016. – С. 78-80.
9. Гарбузюк К. Г. Національна поліція України як суб'єкт забезпечення публічної безпеки / К. Г. Гарбузюк // Правові та організаційні засади забезпечення державою правоохоронної функції : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 27 травня 2016 р.). – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. – С. 158-161.

АНОТАЦІЯ

Гарбузюк К. Г. Адміністративно-правове забезпечення відбору кандидатів на службу в Національну поліцію. – *На правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; інформаційне право; фінансове право. – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. – Дніпро, 2016.

Дисертацію присвячено розгляду адміністративно-правового забезпечення відбору кандидатів, які вперше приймаються на службу в Національну поліцію. Проаналізовано історію та сучасний стан їх відбору, наведено історико-правові передумови формування інституту відбору до поліції, а також позитивні та негативні риси сучасного відбору кандидатів, які вперше приймаються на службу в Національну поліцію.

Визначено та охарактеризовано поняття «відбір осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію», «нормативно-правове забезпечення відбору до Національної поліції» та «адміністративно-правове забезпечення відбору кандидатів, які вперше приймаються на службу до поліції». У дисертації запропоновано розглядати обслуговування відбору до поліції як один з видів поліцейських послуг, а також розрізняти дефініції «відбір» та «добір». Досліджено як змістовні характеристики правовідносин з відбору до Національної поліції феномени його гарантування, обслуговування, охорони та захисту.

Здійснено порівняльно-правовий аналіз національного інституту відбору до поліції. Класифіковано міжнародні стандарти відбору до поліції. Сформульовано основні напрями вдосконалення та подальшого узгодження зі світовими стандартами норм вітчизняного законодавства щодо відбору до поліції. Узагальнено закордонний досвід відбору до поліції, на підставі чого визначено можливі шляхи його удосконалення.

Ключові слова: *передумови, забезпечення, відбір, кандидат, конкурс, поліція, гарантування, обслуговування, охорона, захист, послуга, стандарт.*

АННОТАЦИЯ

Гарбузюк К. Г. Административно-правовое обеспечение отбора кандидатов на службу в Национальную полицию. – *На правах рукописи.*

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Днепропетровский государственный университет внутренних дел. – Днепр, 2016.

Диссертация посвящена рассмотрению административно-правового обеспечения отбора кандидатов, впервые принимаемых на службу в Национальную полицию. Проанализированы его история и современное

состояние, определены историко-правовые предпосылки формирования, а также положительные и отрицательные черты. Установлено, что предтечей стала вариативность смен матримониального, родоплеменного, религиозного родства, договорных, наследственных или классовых основ отбора, которые были вытеснены научными подходами.

Определены и охарактеризованы понятия «отбор лиц, впервые принимаемых на службу в полицию», «нормативно-правовое обеспечение отбора в Национальную полицию» и «административно-правовое обеспечение отбора кандидатов, впервые принимаемых на службу в полицию».

Административно-правовое обеспечение отбора кандидатов, впервые принимаемых на службу в полицию, определено как вид правоотношений, находящихся под действием административных норм, возникающих, изменяющихся или прекращающихся по поводу гарантий или благ в сфере отбора в полицию, в т.ч. субъективных прав и обязанностей, охраны и их защиты, одним из участников которых (или все) являются носители государственно-властных полномочий, и граждане Украины, которые по собственному желанию впервые принимаются на службу в полицию. Данные правоотношения могут быть свойственны не только органам государственной власти, которые выполняют правоохранительную функцию, а и негосударственным институтам и гражданам как субъектам этих правоотношений. Они имеют специфическую элементную структуру (объект, субъект и содержание) и методы (субординации или взаимодействия). В качестве отличительных содержательных элементов этих правоотношений названы гарантирование, обслуживание, охрана и защита. Приведены типовые нарушения отбора и сделан прогноз появления административных споров.

Данные правоотношения условно обобщены в зависимости от управленческой зависимости (вертикальные, горизонтальные) или предмета регулирования подзаконных нормативно-правовых актов (конкурс; проверка уровня физической подготовленности; медицинские обследования и т.п.).

Осуществлен сравнительно-правовой анализ национального института отбора в полицию. Классифицированы международные стандарты отбора в полицию. Сформулированы основные направления совершенствования и дальнейшего согласования с мировыми стандартами норм отечественного законодательства по отбору в полицию. На основании опыта Эстонской, Латвийской и Литовской республик по отбору в полицию определены возможные пути его совершенствования в Украине.

Ключевые слова: предпосылки, обеспечение, отбор, кандидат, конкурс, полиция, гарантирование, обслуживание, охрана, защита, услуга, стандарт.

SUMMARY

Garbuzyuk K. G. Administrative and legal framework for the selection of candidates to serve in the National Police. – Manuscript.

The thesis is for candidate degree of legal sciences, specialty 12.00.07 –

Administrative Law and Procedure; Informational Law; Financial Law. – The Dnipropetrovs'k State University of Internal Affairs. – Dnipro, 2016.

The thesis deals with consideration of administrative and legal support selection of candidates for the first time accepted to serve in the National Police. The author has analyzed the history and current state of their selection, are historical and legal prerequisites for the formation of the institute selection, and positive and negative features of modern selection of candidates for the first time accepted to serve in the National Police.

He has defined and described the concept of «selection of persons who first accepted to serve in the police», «normative basis for selection to the National Police» and «administrative and legal support for the selection of candidates, the first taken to the police». The thesis proposed service selection to consider the police as one of the types of police services. It characterizes as the substantive legal characteristics of selection to the national police guarantee, maintenance, security and protection selection.

There is the comparative legal analysis of the national institute of selection to the police. The author has classified international standards for selection to the police. The basic areas of improvement and further harmonization with international standards norms of national legislation on recruitment to the police. Summarized the experience in the selection of the police, based on which defined the possible ways of its improvement.

Keywords: *background, support, selection, candidate contest, police, guarantee, service, guard, protection, standard.*